CAVTELE BARTHO. CEPOL.

PRAESTANTISSIMI IVris vtriusq; Luminis Domini Bartholomaei Cepollæ Veronēsis varij Tractatus Legum ſtudioſis vtiliſſimi, materias quotidianas & practicabiles lucidè complectentes: quos proximè ſequens pagella ſeriatim complectitur.

1535

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SALAMANCA

Catalogus ſingulorum Tracta-
tuum huius excellentis operis.

¶ Tractatus de ſeruitutibus vrbanorum prædiorum.

¶ Tractatus ruſticorum prædiorum.

¶ Tractatus de vſucapione pro emptore, pro donato, pro ſuo, pro ſoluto, pro legato, p derelicto, nunc primum in lucem æditi: nuperrimeq́ cū perutilibus ſummariis impreſſi.

¶ Tractatus de ſimulatione contractuū, emptionum, ac venditionum, reuenditionum, & locationum.

¶ Repetitio. l. ſi fugitiui. cum auten. ſed nouo iure. ſituatis in codice titulo de ſeruis fugitiuis.

¶ Tractatus celeberrimus cautellarum omnibus Iuriſconſultis, & præcipue praxi vtētibus ſumme neceſſarius.

¶ Tractatus cautellarum vltra dominum Bartholomęum Cepollam. d. Thome Ferratii de Brixia.

¶ Tractatus Ioannis Thierri lingoneñ. materiam fugę laconice continens.

¶ Conſilium Signoroli de homodeis.

¶ Nouiſſime adamuſſim caſtigati. Adiunctis in cuiuſcunq́ ca. principio elegātiſſimis Summariis domini Luce Panetii Canonici olchinenſis artium & legum profeſſoris. Necnō ampliſſimis repertoriis. quæ omnia rectiſſime demonſtrant.

¶ Repertorium primum abſolutiſſimū .J.U. luminis ac monarche .d. Bartho. Cepolle Veroñ. ſup inſignibus tractatib⁹ de ſer. ruſt. ⁊ vrba. pre. nouiter editum per .d. Luchā panetiū canonicū olchinenſem artium. et .J.U. profeſſorem feliciter incipit.

¶ De ſeruitute perſonali. Rub. Capi. j. fo. j.

Seruitus perſonalis que dicatur. nu. 1. fo. j.
Seruitus quo iure introducta fuerit. nu. 2. fo. j.
Seruit⁹ ꝓpter peccatum ortū habuit. nu. 3. fo. ij.
Bello capti inter chriſtianos ſerui non efficiuntur capientiū. nu. 4. fo. ij.
¶ De ſeruitute reali. Rub. Capi. ij. fo. ij.
Seruitus realis que dicatur. nu. 1. fo. ij.
Prediū nomen immobilia tātū complectit̃. nu. 2. fo. ij.
Seruitutis realis diffinitio quenam ſit. numero. 3. fo. ij.
Seruitus quedā qualitas eſt nō autē ſubſtantia. nu. 4. fo. ij.
Seruitutes reales vel ꝑdiales q̄n ſint: quo cognoſcatur. nu. 5. fo. iij.
Actio pſonalis fundū nō ſequit̃. nu. 6. fo. iij.
Conceſſionis verba quādo ſonant in ius q̄ ſeruitus eliciatur. nu. 7. fo. iij.
Cōceſſio que in ius ſonat: q̄n eſt reſpectu incerti: ſed certificādi per eū cui fit: qualis ſeruitus colligatur. nu. 8. fo. iij.
Colligere pomū ex arbore mea: vel ex ciſterna mea aquā haurire: an ſeruit⁹ perſonalis eſſe dicat̃. nu. 9. fo. iij.
Juriſdictio ⁊ multa alia incorporalia: q̄ perſone ⁊ nō rei debentur: ad heredē tranſeunt. nu. 10. fo. iij.
Intelligere an aliqua ſeruit⁹ ſit realis vł pſonalis: q̄ vtilitates ſequant̃. nu. 11. fo. e.
Actio cōfeſſoria dat̃ ꝯ quēlibet īpedientē vel turbātē: vbi ſeruit⁹ exiſtat. nu. 12. fo. eo.
Seruit⁹ realis actiue ⁊ paſſiue ad heredes tranſfertur. nu. 13. fo. iij.

¶ De ſeruitutibus mixtis. Rub. Capi. iij. fo. iiij.
Seruitutes mixte q̄ dicant̃. nu. 1. fol. iiij.
Seruitutis mixte ſpecies q̄t ſint. nu. 2. fo. 5.
¶ De prima ſeruitute mixta vȝ de ſeruitute vſufru. Rub. Cap. iiij. fo. v.
Uſufructus formalis ⁊ caſualis q̄ dicātur. nu. 1. fo. v.
Uſufructus q̄d ⁊ quotuplex ſit. nu. 2. fo. v.
Dñium quotuplex eſſe dicat̃. nu. 3. fo. v.
Fundus ad vſumfructū vel ad vſufructuādum ſi alicui relinquatur: an tunc vſufructus: vel ꝓprietas relicta videatur. nu. 4. fo. v.
Domus vel fundus in gaudimētū ſi alicui leget̃: an ipſa ꝓprietas relicta videatur. nu. 5. fo. v.
Maritus ſi reliquerit vxorē dominā ⁊ vſufructuariā: ſicut cōiter fieri ſolet: an proprietas vel vſufructus: vel alimenta relicta videantur. nu. 6. fo. v.
Legatū vſufructus a legato redditus nunquid differat. nu. 7. fo. vj.
Legatum fructuū annuorū talis fundi: vel legatū fructuū eiuſdē fundi in quo differant. nu. 8. fo. vj.
Legato vel cōceſſione vſufructus quid veniat. nu. 9. fo. vj.
Uſufructū formalē alicui⁹ fūdi ſi q̄ſpiā emerit: ⁊ poſtea ſterilitas ꝯtingat: an mercedis remiſſionē petere poſſit. nu. 10. fo. vj.
Uſufructus vel vſus legatus quanto tempore duret. nu. 11. fo. vj.
¶ De ſecūda ſpecie ſeruitutis mixte de ſeruitute vſus. Rub. Capi. v. fol. vj.
Uſus diffinitio quenā ꝓpue ſit. nu. 1. fol. vj.
Uſus quotuplex exiſtat. nu. 2. fo. vj.
Uſus quot modis capiat̃. nu. 3. fo. vj.
Uſus inquantū ſeruitus eſt: quid in ſe cōtineat. nu. 4. fo. vj.
Uſus domus vel edium in ſpecie q̄d cōprehendat. nu. 5. fo. vij.
Uſus edium: habitatiōis: fundi: ſeruitutis: pecoris: boum: armenti ⁊ equi q̄d ſint remiſſiue. nu. 6. fo. vij.
¶ De tertia ſpecie ſuitutis mixte vȝ de ſeruitute habitationis. Ru. Ca. vj. fo. vij.
Habitatio ab vſufru. i. q̄ differat. nu. 1. fo. eo.
Legauerit ⁊ promiſerit ſi quiſpiā alicui habitationem: an proprietatem relinquere videatur. nūm. 2. fo. vij.

Bartholomei Cepolle Veronenſis. J. V. Doc. Cõſummatiſſimi Tractatus opulẽtiſſimus de ſeruitutibꝰ vrbanoꝝ prediorũ: omnibus legũ profeſſoribus maxime neceſſarius: quẽ ad omniũ auditoꝝ requiſitionẽ dũ in gymnaſio Patauino primã cathedrã teneret accuratiſſime edidit. Una cũ multis notabilibus additionibus in margine ſituatis. Adiectis inſup denuo ad clarioẽ intelligẽtiã in cuiuſqꝫ capituli principio elegantiſſimis ſummarijs totam materiam breuiter complectentibus.

QUi alicuiꝰ artis vel doctrine ſcientiã pſitẽtur: duo in primis memoria debent querere. Primũ recte docere quo vir quiſqꝫ adeo vtile ſibi ⁊ auditoribꝰ inueniri aut eſſe poteſt. Alterũ eſt ſcribere ⁊ qꝫ vigilando longo tẽpore didicerint id elaboratũ ⁊ perfectũ in ſcriptis edere. Sed hoc vltimũ vtiliũ ſemp eſſe exiſtimaui: preſertim quia pluribus atqꝫ ſepiꝰ cõmunicari poteſt. Quod eñ voce traditur ſoli auditores: ⁊ vna tantũ etate ⁊ eo ſolũ tẽpore quo tradit intelligere poſſunt: ac id etiam ſepenumero ex eorũ memoria delet obliuio: ſcripta vero que magis digeſta eſſe ſolent donec reperiunt omnes omniqꝫ tempore ⁊ habere ⁊ legere poſſunt. ¶ Propterea ego Bartholomeus Cepola de Verona qui iuris ciuilis ⁊ pontificiũ ſcientiam profiteor: licet immeritus nõ ſolũ legere atqꝫ docere in vtroqꝫ iure ſemp mihi cura fuit: ſed etiã aliquid ſcribere: ⁊ qꝫ diu legendo conſecutus ſum id auditoribus meis p cõmuni vtilitate literis tradere laborandũ eſſe putaui: nec vnqꝫ libellum de quo iam ab alio ſcriptum reperiatur ſcribere volui: licet nonnulli quibuſdam additis et detractis id facere cõſueuerunt: ſed ea tantum de re pro fructu maiori de qua nemo vnqꝫ tractatum aut libellum quem ſciuerim ſcripſerit. Cum igitur nullus iuriſconſultorũ noſtrorum hactenus librum de ſeruitutibus compoſuerit: et ſubtilis admodum atqꝫ vtilis ſit ac etiam in foro quotidie verſetur opuſculũ quoddã de ipſis tam vrbanis qꝫ ruſticis in hoc putaui gymnaſio in quo publice lego iura ciuilia pro omnium vtilitate ſcribere et auditoribus meis qui hoc a me ſepiſſime queſierunt in ſcriptis edere in animo conſtitui.

Quod opus duobus libris: vno de vrbanis: altero de ruſticis ſeruitutibus diuiditur atqꝫ conficitur. In eo tractãtur queſtiões. In primis quotidiane et admodum vtiles et quod varijs in locis ſparſim et perfecte de hac materia ſcribitur hoc breui opuſculo perfecte ſimul ordinateqꝫ ſcriptum reperietur: adeo vt omnes faciliime queſtiones inuenire et inuentas intelligere ac decidere poterunt. ¶ In primo libro de quibuſdam primo neceſſario tractabimus: que ſeruitutibus tam ruſticis qꝫ vrbanis ſimul conueniunt: deinde ea ſolum diſputabimus que de vrbanis ſeruitutibus dicũtur. ¶ In ſecundo ſo libro de his tractabitur que ruſticas tñ ſeruitutes comprehendunt.

¶ De ſeruitute perſonali. Cap. j.

1 Seruitus perſonalis que dicatur.

2 Seruitꝰ quo iure introducta fuerit:

3 Seruitus propter peccatum ortum habuit.

4 Bello capti inter chriſtianos ſerui non efficiuntur.

NEceſſariũ eſt ſicuti polliciti ſumus vt prius quedam videamus que ſeruitutibꝰ cõmunia ſunt quo faciliꝰ intelligi poſſit in hoc libro de ſeruitutibus que ſcribũtur. ¶ Seruitum tria ſunt genera: quedã eñ ſunt ſer-

cen.rui.⁊ nau.que.l.locũ
habet etiam in eo qui cõ-
buſſit torcularia ſz Bart.
qui dicit ita de facto vi-
diſſe obſeruari. Et idez te-
net Flo.in.l.ſi quis fumo.
.§.j.in fi.ff.ad.l.acqui.qui
dixit.eſſe i.eo qui combuſ-
ſit tentoriam pannorum.
10 ¶ † Sed nunquid iſta pe-
na ignis vel alia cõtra in-
cendiarios locuz habeat
de iure canonico. vide tex.
gloſſ.⁊ docto.in.c.magne.
extra de ſenten.excom. et
c.fi.de ſepul.⁊.c.ſi quis do-
mum.de iniu.et dam. Da.
pro declaratione.d.l. qui
edes.vide Bart. in.d.l.iiij.
ff.de offic.pref.c.vigil. et
Cy. Bald.et Saly.in.d.l.
data opa.C.qui accu.non
poſ.⁊ Angel.de are.in ſuo
tracta.maleficiorũ.ij.gloſ.
in verſicu.incendiario. in
11 princ. ¶ † Sexto ⁊ vltimo
a queritur de incendio[a] qḋ
fit in domibus vel hoſpi-
tiis ſine dolo: an dominus
teneat ſi domus erat alie-
na vel de rebus alienis in
domo combuſtis vel pro
domibꝰ ciuis combuſtis
⁊ etiam aliis caſibus: ⁊ q2
iſta nõ eſt materia noſtra
ſeruitu.ampla et profun-
da eſt: contentus ero ſolũ
me remittere ad ſcriben-
tes de ea: ⁊ ideo vide in primis tex.⁊ glo.
⁊ docto.in.l.ſi vendita.ff.de pericu.⁊ cõ-
mo.rei ven.⁊ ibi plene per Saly.et text.
et docto.in.l.iiij.§.j.ff.de offi.pref.c.vigi.
et tex.⁊ docto.in.l.cum duobus.§.dam-
na.ff. pro ſocio.et.l.in iudicio C.loca. et
Cy.⁊ Bal.⁊ Saly.plene et docto.in.d.l.
data opera.⁊ per eundem Saly.late in
l.qui potioris.C.de pig.act.⁊ Flo.in.l.ſi
quis fumo.§.j.ff.ad legem acquil.et ple-
niſſime per Ange.de are.in tracta.male-
fi.in.d.gloſ.in verſi.incendiario.⁊ plene
ac eleganter per ſolemnẽ doctorem do.
Pet.de gias de Padua in diſputatione
ſua que incipit exorto incendio in vna
contrata.et vide etiam text.in.l.ex con-
ducto.§.fi.⁊.l.videamus.§.fi.ff.loca.⁊ in
toto titu.ff.de incen.rui.⁊ nauf.⁊.l.in cũ.
C.de fur.⁊ per Cy.in.l.ad cõparandas.
C.manda.et per Alberi.de roſa.in.l.fiſtu-
las.§.ſi quis fundum.ff.de contrahen.
emp.⁊ per tex.⁊ docto.in.c.fi.extra.de ſe-
pul.⁊.c.tua nos.de ſenten.excõmunica.
⁊.c.ſi quis domum.de iniuriis et damno
dato.⁊.xij.q.ij.cum deuotiſſimam.⁊.xxj.
q.vlt.c.ſi quis membrorũ.⁊.c.peſſimã.et
xxiij.q.iij.c.quiſquis per domũ.vbi ple-
ne de hac materia.

¶ Expliciunt tractatus de ſerui-
tutibus tam vrbanorum ꝙ̃ ruſti-
corum prediorum domi.Bartho.
Cepol.J.U.doc.famoſiſſimi.

a ¶ De incendio. Incendiũ nõ imputat habitanti q̃ ſit ſolitus eẽ vigil et diligens: q2 nõ preſumitur eſſe in culpa. bal.in ꝯſi. q̃dã riſtorus.⁊ alexan.in.l.ſi qs.§.fi. de edẽdo. Et bal. in.l.j. C.d poſtu. dicit q2 ſi frequẽter eſt contingẽs q2 nõ ſit habita diligẽs cuſtodia: et tũc eſt culpa: ſi vero de raro cõtingẽtibꝰ: ⁊ tunc caſus inſolitus nõ annumerat culpe.

Bartholomei Cepole Veronenſis J. V. Docto. excellentiſſimi Tractatus ſubtiliſſimi de vſucapione pro emptore: ꝓ donato/pro dote/pro ſuo/pro ſoluto/pro legato/pro derelicto nouiter in lucem editi. Adiectis etiam denuo elegantiſſimis ſummarijs totā materiam complectentibus: vt facilius ſtudioſus lector quicquid ſibi placuerit reperire poſſit.

¶ De vſucapione pro emptore. Rub.

1 Dominiū ex vſucapione acquiritur.
2 Cōtinuatio rubrice a remotis nō eſt bona.
3 Preſcriptiōis appellatiōe venit et vſucapio
4 Actor ꝓprie tranſigere dr: reus autē non.
5 Statutum de tranſigente loquens non cōprehendit niſi actorem.
6 Vſucapio pro emptore quare dicatur.
7 Rubrice pro emptore: ꝛ alie ſpeciales quare facte ſint.
8 Vſucapionis appellatione an ꝑſcriptio veniat et econtra.
9 Preſcriptio quotuplex ſit.
10 Preſcriptiones quo iure inuente fuerint.
11 Preſcribēs an in foro cōſcientie teneatur.
12 Preſcribenti an per denunciationem euangelicam denunciari poſſit.
13 Preſcriptiones imperator augere et tollere poteſt.
14 Preſcriptiōes ꝯſuetudine mutari poſſunt.
15 Preſcriptionis materiā cū ignorante mitius agitur ꝗ̄ cum ignorante ius naturale.
16 Preſcriptiones quare tpibus limitate ſint.
17 Preſcriptiones quare introducte ſint.
18 Preſcriptio nunquid in odium vel in fauorem introducta fuerit.
19 Vſucapio vel ꝑſcriptio an fieri dicat̄ illius voluntate: cuius res eſt: que preſcribitur.
20 Preſcriptio a cōſuetudine in quo differat.

In gloſ. rubrice.
Ibi de iure agēdi dic
ſ. de actio. ꝛ oblig. in
gloſ. ibi nūc defendē-
di. Iſta gloſ. ſentit ꝙ
ex vſuca. nō acquirit̄
ius agēdi: qḋ eſt fal-
1 ſum. † Quia ex vſucapione acquirit̄
dñium. l. traditionibus. ſ. de pac. et. l.
iij. ff. de vſucap. ꝛ illud dñium eſt dire
ctum: vt no. per gloſ. ꝛ doc. in auč. niſi
tricennale. ſ. de bo. mater. ꝛ in d. l. tra
ditionibꝰ. ex quo dñio orit̄ ius agen-
di. l. in rem. in prin. ff. de rei vendi. ꝛ. l.
vnica. ſ. de alie. iudi. mu. cauſa fac. et
propter hoc iſta cōtinuatio nō eſt bo
na: niſi defendēdo glo. dicas ſm Sa-
ly. ꝙ gloſ. ſe retulit ad frequētiam fa-
cti: que ſe habet vt poſſidētes cōuēti
opponant excep. preſcrip. nō poſſidē
tes ex iure ꝑſcript. queſito agat̄. facit
ad hec. l. nam ad ea. ff. de leg. Et alia
2 rōne iſta cōtinuatio nō videt̄ bona. †
quia fit nimiū a remotis contra. l. ſi.
ff. de ſta. homi. ¶ Ideo glo. ſcḋo cōti-
nuat ſic: dictū eſt. ſ. de preſcrip. liber-
tatis ſpecialiter: nec ſequit̄ de ꝑſcrip.
3 aliarū rerū. † Ex qua gloſ. nota ꝙ ap
pellatione ꝑſcrip. venit etiam vſuca-
pio: ſed improprie ſicuti econtra: ap-
pella. vſucap. venit preſcrip. x. vel. xx.
annoꝝ: vt eſt tex. inſtitu. de vſucap. in
prin. in verbo vſucapiant̄: qḋ no. pro
ſtatutis loquētibꝰ ſpecialr̄ de vſuca.
vel ꝑſcrip. ¶ Vel tertio potes ſic con-
tinuare: viſum eſt. ſ. de his q̄ ſunt de
iure gen. i. de manumiſſ. l. manumiſ-
ſiones. ff. de iuſti. ꝛ iur. ꝛ. l. ex hoc iure
gentiū. co. ti. ꝛ inſti. de iure natu. gen.
et ci. §. ius aūt gentiū. iūcto tex. inſti.
de lib. in princ. mō ſequebatur videre
de his que ſunt de iure ciuili: vt eſt
de vſucap. ꝛ preſcrip. vt inſtit. de vſu
cap. in prin. ꝛ pro iſta ꝯtinuatione fa
cit tex. inſti. de vſu ꝛ habita. in princi.
¶ Vel quarto potes cōtinuare clariꝰ
ſm Cyn. dictū eſt. ſ. de acq̄ſi. rerū per
modos de iure gentium acquiſito: vt
in iuribus prealleg. verū q: etiā per
modos iuris ciuilis res acquirunt̄. ſ.

¶ Bartholomei Cepolle Veronenſis iuris vtriuſqꝫ doctoris et aduocati conſiſtorialis ad. R. in Chriſto patrem do. dominum Hermolaum Barbarum Venetum ſacri pontificij: ciuiliſqꝫ iuris doctorem: ⁊ ciuitatis Verone ſanctiſſimum preſulem libellus de contractibus emptionum ⁊ locationum cū pacto de retrouendendo ſimulatis.

OPtimā bonorum poſſeſſionē maiores noſtri Veronēſes in fundis libellarijs eſſe exiſtimātes facultates ſuas in eis ſemper collocare cōſueuerūt. Hi enī certiſſimos redditus dominis omni tempore nullo cum labore: nulla cum impenſa reconditos reddunt. Quod quidem et ſi hominibus: in primis tamen illis quibus nulla eſt agrorum cura cōuenit, atqꝫ conducit. Sed cum omnes iam intellexerint onus grauiſſimū emphiteoticum eſſe: tum ꝑpter bella que diu nobis fuere: tum propter grandines et alias tempeſtates que pluribus annis Veronenſes contriuerūt. Pauci nunc admoduꝫ reperiunt qui ſe iuri emphiteotico ſubijcere velint: cum ſepenumero plus dominis reddant ꝙ̄ perceperint. Ex quo in preſentiarum nulli fere noui contractus emphiteotici celebrantur. Inoleuit autem in hac vrbe noſtra alius ſimilis contrahendi modus vendendi .ſ. fundum ipſumqꝫ poſtea ſiue incontinenti ab eodem in perpetuum conducendi cū pacto de retrouendendo. Et ab his vt plurimum qui neqꝫ vendere: neqꝫ conducere cupiunt: ſed cogente neceſſitate
a hoc colore pecuniam mutuam[a] querūt. Unde cum his contrahentes ſepiſſime euangeliorum predicatores publice deteſtantur: ac etiam nonnulli qui bone conſcientie apud omnes exiſtimantur aliquem obligare ſibi hoc pacto perhorreſcunt. Plurimi autem hos contractus inire nō dubitant. Qua ex re illud euenit vt quandoqꝫ vbi eſt abſtinendum nō abſtineant: et vbi non eſt cauēdū inaniter caueāt. Et licet apud viros religioſiſſimos de hoc publice predicari conſueuerit: nonnunꝙ̄ tamen minus recte nonnunꝙ̄ min⁹ perfecte id fieri ſolet: ⁊ ſi quādoqꝫ a viro doctiſſimo recte ac ꝑfectiſſime hoc munus abſolutum fuerit: nō tamē ab omnibus: ⁊ preſertim viris indoctis intelliguntur: ⁊ ſi ab illis intelliguntur: id ex eorum memoria facillime delet obliuio. Quāobrem hunc libellum de his contractibus cōpoſui ſingulos in eo caſus qui euenire conſueuerunt diſtinguēdo et coniecturas plurimas: ex
b quibus cōtractus fictitius[b] ſimulatus ⁊ vſurari⁹ preſumatur et intelligatur vndiqꝫ tactis diligētius colligendo vt omnes percipere poſſint a quibus abſtinendum ſit: ⁊ quos abſqꝫ ſalutis interitu valeāt celebrare: quem libellū antequam edere voluerim tibi inſcribendum ⁊ ad te mittendum eſſe putaui vt ſapientia et autoritate tua

a ¶ Pecuniā mutuā. Utrū dare mutuum petēti ſit de precepto. Reſpō. ſm Sco. in iiij. diſtinc. xv. ꝙ habens pecuniam ſibi pro aliquo tempore inutilem mortaliter peccat ſi eam nō mutuat indigenti ⁊ petenti: quia facit contra preceptū naturale ⁊ chriſti: ⁊ ſic ꝓhibetur vſura. et ꝑmo Moyſes in Deutero. cap. xxiij. Non feneraberis fratri tuo ad vſurā pecuniā nec fruges nec aliā quālibet rem: ſed alieno fratri tuo abſqꝫ vſura id quo indiget cōmodabis vt benedicat tibi dominus deus tu⁹ in opere tuo.

b ¶ Contractus fictitius: et cōtractus ſimulatus preſumitur ſi venditor diu poſt contractum venditionis reperitur poſſidere. vide Corneum ſecūdo volumi. conſil. cxxj. incipiente / duo. ¶ Et ad probandum ſimulationem cōtractus quid requiratur: et an ſpecies ſimulationis debeant exprimi: ⁊ quot ſint ſpecies ſimulationis. vide Alexandrum in volumine conſilio. cxij. in prima ⁊ ſecunda columna.

ti fuerunt ab vſurarijs qui dimiſſis acti=
bus mutui ne videantur vſurarij inuene
runt hunc modũ velaminis et vſure pal=
liate: quia primo faciunt contractũ pu
re emptionis. Secundo faciunt contra=
ctum locationis eiuſdẽ rei. Tertio faciũt
pactum de retrouendendo ſcdm Hoſt. et
Jo. and. in d. c. ad noſtram. extra de em=
ptio. et ven. vt dixi. §. in prin. huius tracta
tus nec iuuari quis velit ciuitatis vel lo
ci conſuetudine quia non tam ſpectan=
dum eſt quod Verone vel alibi factũ eſt
quam qđ fieri debebat. arg. l. licet. in fi. ff.
de offi. preſi. et in. c. cum cauſam. extra de
elec. Verũ quia multi et infiniti pene cõ=
tractus huiuſmodi celebrati ſunt in ci=
ui. Verone ac etiã quotidie celebrantur
qui ſine ſcandalo vt ſimulati et feneratí=
tij minime reſcindi poſſent. Credo qđ bo
num eſſet legem vel ſtatutum fieri q; om
nes huiuſmodi contractus celebrati nõ
improbentur dummodo non eſſent ma=
nifeſte in fraudem vſurarum celebrati: et
qđ omnes iam celebrati reducerẽtur ad
iuſtum pretium q; que de cetero nullus
poſſit huiuſmodi contractus celebrari.
ſicut in ſimili ſtatutũ fuit de decimis in
concilio Lateranenſi tempore Alexãdri
pape tertij. Anno dñi milleſimo. clxxix.
vt habetur per Jo. andr. et doc. in. c. cum
apoſtolica. extra de his que fiunt a pre=
la. ſine conſenſu. c. et per eundem Jo. an.
in. c. ſtatuto. de decimis. lib. vj. in nouel=
119 la. ¶ † Tolerat enim eccleſia quãdoq;
etiam crimen propter ſcandalum: vt. iiij.
diſt. denique. et. j. q. vij. quoties. et. viij. q. j. or
dinationis. et. xxiij. q. iij. ipſa pietas. et. c.
120 non poteſt. ¶ † Similiter tolerat ratio=
ne multitudinis: vt quinquageſima di=
ſtinctione. vt conſtitueretur. et habetur
in iuribus ſuperius allegatis.

¶ Laus omnipotenti deo.

¶ Explicit ſolennis tractatus de
ſimulatione contractus editus ꝑ
famoſiſſimum vtriuſq; iuris do=
ctorem dominum Bartholomeũ
Cepollam Veronenſem.

Solemnis repetitio eiuſdem domini Bartholomei Cepolle. l. ſi fugiti: cum auten. ſed nouo iure. C. de ſeruis fugitiuis: vbi ponitur de pena furũ. p: ⁊ latronum: maxime in auten. ſʒ nouo iure. feliciter incipit.

1 ☞ Serui ſi in actu tranſeundi ad hoſtes deprehendant: pena pedis: aut metalli puniuntur.
2 Pes quomodo capiatur.
3 Barbari dicunt hoſtes populi romani.
4 Puniri quis debet in eo: in quo deliquit.
5 Pedis in amputatione quomodo ⁊ quibus in caſibus quiſpiam puniatur.
6 Membri amputatio eſt totius corporis debilitatio.
7 Membrũ qñ debilitatum dicatur.
8 Uerbum dederit quomodo capiatur.
9 Affectus nõ punit: ſi nõ ſequat effectus.
10 Qualitas delictorum a pene qualitate iudicatur.
11 Regula eſt: ꝙ mitius punitur motus ad actum ꝙ̃ actus conſumatus.
12 Statutorum in penis. l. is qui cum telo locum non habet.
13 Sententia humanior ſequenda eſt.
14 Barbarici qui proprie ſint.
15 Seruus fugitiuus cur in pedis amputatione puniri debeat.
16 Pena in metallũ: ⁊ operis metalli: ⁊ miniſterij metallorum que dicatur.
17 Pena ſimilis pedis amputatiõi q̃ dicat
18 Dicto alius quid importet.
19 Dictio ceteri an ſimilitudinem implicet.
20 Dictio eadẽ an per oĩa idẽ includat.
21 Dictio alter quid ſignificet.
22 Pene plures alternatiue quando ponũtur: cuius electio ſit.
23 Maritus ſi de rebus ſibi in dotem datis electionem ſibi ſeruauit: ſi non eliget: in vxorem electio transfertur.
24 Pena ſtatuti qñ irrogari debeat: iudex aliã imponere nõ poteſt: ſi ipſum ſeruare iurauerit.
25 Electio non põt cadere niſi inter plura.
26 Statuti penã de mẽbri amputatiõe qbꝰ in caſibus iudex diſpenſare poterit.
27 Statutũ diſponẽs: ꝙ occidens occidat quomodo intelligatur.
28 Dolus ⁊ nõ dolꝰ eque puniri nõ debent.
29 Pena corporali vel capitali dolus ſemꝑ ſubintelligitur.
30 Statutũ penã corporalẽ imponẽs quo a doctis aſſeſſoribus intelligi debeat.
31 Statutũ de pena pecuniaria diſponẽs: quã ſi non ſoluerit. ī. menſem decapitetur: quomodo intelligatur.
32 Homicidiũ laſciuia cõmittẽs: ſiue ludẽs ad ſaxa: ſeu ad niuẽ mitius puniri debet.
33 Pena atrox vbi per ſtatutũ imponit ſaltem lata culpa ſubintelligitur.
34 Pena ſi ꝑ ſtatutũ limitata fuerit: iudex arbitrium non habet.
35 Pena qñ ẽ vnica: certa tñ: ⁊ indeterminata a lege vl ſtatuto: an iudicis electio ſit.
36 Pena qñ in iudicis arbitrio exiſtit: quid ſequi debeat.
37 Iudex in arbitrarijs rigorẽ ſequi nõ dꝫ.
38 Iudex in arbitrarijs in mitiorem partẽ inclinari debet.
39 Iudex vſqꝫ ad pene ordinarie quantitatẽ arbitrari põt: qñ loco ordinarie pene: ad iudicãtis arbitriũ pena relinquitur.
40 Poteſtas ſi arbitrium habeat puniendi fures in plus ⁊ minus ꝙ̃ ſtatutũ dixerit debet intelligi in plus: ⁊ ſic ꝙ eadem ſpecies pluris ſit.
41 Statutũ ſi dixerit: ꝙ aliqs puniat pena pedis vel alia: intelligit de ſimili.
42 Statutũ ſi dixerit: ꝙ aliquis debeat puniri plus et minus arbitrio poteſtatis: de quanta quantitate intelligitur.
43 Statutũ Ueronenſe dicẽs: ꝙ puniat arbitrio poteſtatis: boni iudicis arbitrio intelligitur.
44 Statutũ ſi dictauerit: ꝙ ſi quis dederit alicui alapam: condẽnet in quinquaginta libris denariorũ: ⁊ plus et minus arbitrio poteſtatis: vltraqꝫ centum libras poteſtas arbitrari non debet.
45 Cõpromiſſum qñ factũ eſt cũ prorogãdi poteſtate menſura temporis prolõgati non poteſt eſſe maior ꝙ̃ menſura temporis principalis.
46 Statutũ quando iudici arbitriũ dat: nõ ſpecificando aliquã penam: vſqꝫ ad quã penam tranſire poſſit.
47 Dictio vel inter diuerſa ponitur.
48 Pene arbitrarie vſqꝫ ad mortẽ propter facinorus exceſſum incluſiue extendunt.

¶ Tractatus toto orbe celeberrimus Cautelarū reſolutiſſimi iuris vtriuſq; doctoris domini Bartholomei Cepolle Veronenſis: omnibus iuriſconſultis: ꝛ precipue praxi vtentibus: tanꝙ̃ panis in menſa neceſſarius: quem cautelarū tractatum idem author in florētiſſimo gymnaſio Patauino: duobus annis ſucceſſiuis: auditoribus ſuis in ſcriptis dedit: vt notat Cautela. clxxxiij. Nouiſſime affatim recognitus: rectoq; numero: quo multis ī locis hactenus erratum fuerat: optime digeſtus.

.j.

a ¶ Cautela[a] quibus modis euadere quis poſſit penam mortis propter commiſſum crimen.

b ☞ Crimine leſe maieſtatis omnis cautela liberandi aliquem a morte propter delictum commiſſum periculoſa eſt.

Nota ſingulariter ꝙ ſi filius commiſit aliqued delictum ſiue crimen: puta leſe maieſtatis: et pater[b] ipm offerat ſiue exhibeat iudici filius non debet mori: nec eſt ita puniendus ſicut ſi fuiſſet accuſatus et ductus per alium: vt eſt tex. not. in. l. milites argumē. §. deſertorem. ff. de re militari. ſm Salycē. in. l. propter inſidias. C. qui accuſa. non poſ. ꝛ per illum tex. Ray. de forliuio oſtendit fore alias eſſe conſultum de facto in ciuitate forliuij. ꝛ ita reſpondit. Ratio ibi erat talis filius interfecerat vnū: et quo veniebat decapitādus: et pater propria authoritate cepit filium ꝛ duxit ipſuz ad iudicē: vtrū ſit decapitādus. Et concludit ꝙ non per illum tex. Adde tu ſimile text. in. l. quicūq; vno. §. qui filiū. co. tit. de re mili. Et in ciuitate Fruxinij. Pau. de ca. ita cōſuluit cū quidā mercator veniret de Alamania ſterrogauit eū de q̄buſdā dubijs: iter que erat iſtud. Quidā filius comitis palatini cōmiſit crimē leſe maieſtatis. pater ꝓpria authoritate ipm ꝓſentauit imperatori. dubitabatur nunq̄d eſſet decapitādus. ꝛ cōſuluit do. Pau. de ca. ꝙ nō. ꝛ mouebatur authoritate Ray. ꝛ Saly. ꝛ q̄n ille mercator rediit: dixit ꝙ imperator viſo cōſilio voluit ipſemet videre text. quo viſo cum liberauit a pena mortis relegādo eū per decenniuz. ita dicit Pau. de ca. in. d. l. ꝓpter inſidias. C. qui accu. nō poſ. qđ ſingulariter tenemēti. Quid ſi pater vidit filiū cōmiſiſſe delictū capitale: ꝛ ſperat iudicem velle ſequi illa iura qđ ipſe patermet offerat eū iudici vel ſuperiori: tn̄ a iſta cautela eſt periculoſa in crimine leſe maieſtatis: lz impator predictus obſeruauerit: eſt tn̄ vtilis ſi occurreret ei caſus ſicut fuit in Paulo et Ray. quod nota bene.

a ¶ Cautela. Cautela congrua q̄ dr. vide Pau. de ca. cōſi. cxxxvj. i fi. ¶ Et cautela ſuperflua nō nocet. l. teſtamentū. C. de teſta. vbi Bal. in. iij. notabi. l. ſi pupilli. §. itē ſi ꝓcuratori. per Bart. in. j. col. in dñi. et ſic no. ff. de ne. geſ.

b ¶ Pat. Adde ſpe. de tuto. §. ſi. vſ. itē excipit. Et pater eſt melior amicus ꝙ̃ habeat filius. Bal. i. c. per tuas de proba. ¶ Et pater pōt defendere filiuz in cā criminali vt pr: non vt ꝓcurator. bal. in. l. ſi cuiuſdaz. de accuſa.

tarij verbis nō ſtatur:niſi neceſſitas vel
vtilitas probetur.nu.3.fo.cxx.

Clauſula nemine diſcrepāte:ⁿ ex certa ſciē=
tia quid importet.nu.4.fo eo.

Actū quotieſcū𝆑 quis libere facere nō pōt
niſi certa qualitate interueniēte ſue ſim
plici aſſertioni nō ſtatur ꝙ illa qualitas
interuenerit.nu.5.fo.eo.

Lex multū de ſuo miniſtro ꝯfidit.nu.6.f.eo.

Judicis verbis quo caſu ſtetur cum aliquā
cauſam delegauerit.nu.7.fo.eo.

Cauſe cognitionē tpis breuitate interueniſ
ſe nō preſumitur:ſi eodē actu datus fuiſ=
ſet curator: facta venditio et decretū in=
terpoſitum.nu.8.fo.cxxj.

Sententia eſt nulla qñ iudex tam breui tpe
ipſam tulit ꝙ acta conſiderare non po=
terit.nu.9.fo.eo.

Tutor ſi vna die petatur:ⁿ illa eadē die a iu
dice datus fuerit:quo caſu talis datio nul
lius momēti eſſe dicatur.nu.10.fo.eo.

Preſumptio vna aliā tollit.nu.11.fo.eo.

Actu in aliquo ſi iudicis decretū interpoſi=
tum reperiatur:oēs ſolēnitates interue=
niſſe preſumūtur.nu.12.fo.eo.

Judici ſi ſuggeſtum fuerit vt decretū ſuum
interponere vellet: ex eo qz iuſta vendi=
tionis cauſa ſuberat:ſi ſtatim nulla alia
inquiſitione facta ipſum interpoſuerit:
tale decretū valet ⁿ tenet.nu.13.fol.cxxj.

¶ Finis.

¶ Finiunt ſine quibus in praxi quoti=
diana eſſe nolo:toto terrarū orbe celeber
rimi tractatus ꝯſumatiſſimi iuris vtri=
uſ𝆑 luminis do. Bartholomei Cepolle
Veronenſis:videlicet de ſeruitutibus vr
banorum ac ruſticorū prediorum. Tra=
ctatus de ſimulatione contractuū:em=
ptionum ac venditionum. Repetitio.l.ſi
fugitiui.ⁿ autentice ſed nouo iure. Tra=
ctatus Modernis practicis ſumme ne=
ceſſarius Cautelarum. Tractatus etiā
cautelarum do. Thome Ferratij iuris
vtriuſ𝆑 doctoris. Tractactulus Joānis
Thierri Lingonenſis. Conſiliū domini
Signorolli de homedeis. Nouiſſime in
alma ciuitate Venetiarum:omnium bo
norum coemporio:collatis multis exem
plaribus adamuſſim caſtigati:et in pri=
ſtinum candorem redacti. Additio inſu=
per denuo ac ꝓprijs locis inſertis eiuſ=
dem excellentiſſimi Bartho. opulentiſſi=
mis cōmentarijs in titul. de vſucapi. pro
empto. pro dona. pro dote. pro ſuo. pro ſo
lu. pro lega. pro derelic. ex ipſius archiuo
depromptis:manu𝆑 ſua ꝯſcriptis. Nec
non ꝙplurium doctorū Jtalorū legali=
bus additionibus. Una cum elegantiſſi
mis ſummarijs:et repertorijs do. Luce
Panetij Canonici Olchinenſis: artium
ac iuris vtriuſ𝆑 profeſſoris totam mate
riam complectētibus:quibus omnibus
cetere impreſſiones hactenus deciſſe ca
rent. ¶ Impreſſa demū cuncta ſuperius
narrata ſumma cum diligentia honeſti
viri Joannis creſpini Lugduni. Anno a
virginis partu. M.cccccxxv. die.xxiij.
menſis decembris.

¶ Regeſtum totius operis.

A.B.C.D.a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.
p.q.r.s.t.v.x.y.
aa.bb.cc.dd.ee.ff.gg.hh.ii.kk.ll.mm.
nn.oo.
aaa.bbb.ccc.ddd.eee.fff.ggg.hhh.iii.
kkk.lll.mmm.nnn.ooo.ppp.qqq.rrr.
Omnes ſunt quaterniones.preter.y.qui
eſt duernio.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA SALAMANCA